

PRÍHOVOR (rozhľady)¹

Drahí moji,

predovšetkým ďakujem všetkým, že ste si naplánovali stretnutie so mnou po ukončení môjho pracovného pomeru. Veľa rokov som nadsluhoval, ale sú takéto prípady aj v inom povolání – herečka Mária Kráľovičová má vyše 90 a predsa si ešte sem-tam zahrá v nejakej divadelnej hre, režisér Otakar Vávra (1911 – 2011) mal vyše 90 rokov a bol ešte stále vedúci katedry réžie. Z FAMU odišiel ako 97-ročný. A mohol by som pokračovať. Ja končím, zdá sa, že ešte v dobrej kondícii, ale vek sa nedá zastaviť. Ocitol som sa na tomto pracovisku (pozn. v Ústave stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF v Nitre) po návrate z Maďarska, kde som pôsobil v Ústave slavistiky a strednej Európy ako jej vedúci, zároveň aj vedúci Katedry slovakistiky. S Milošom Zelenkom som sa osobne poznal, no čoskoro sa rozvinuli osobné vzťahy aj s ostatnými kolegyňami a kolegami. Okrem Miloša Zelenku najviac ďakujem za dobrú spoluprácu Zuzke Vargovej, ktorá mi nezištne pomáhala už na samom začiatku. Postupne pribudli aj ďalší spolupracovníci, s ktorými som dobre vychádzal a ktorí mi uľahčovali moju prácu – s Jankom Gallikom, Magdou Hrbáčsek, so Štefanom Timkom. A nesmiem zabudnúť na Agnieszku Janiec-Nyitrai.

Všetkým vám ďakujem za túto spoluprácu. Mojou úlohou bolo stmeliť tento kolektív a vytvoriť dobré podmienky na vedecko-výskumnú činnosť a pedagogickú prácu. Do tohto úsilia som vložil nemálo energie, aj svojich skúseností, ktoré boli podložené mnohoročnou bádateľskou prácou. Napokon veľmi mi v tom pomohli roky strávené na našej univerzite ako aj pôsobením mimo našej alma mater.

Odchádzam do dôchodku od 1. septembra 2020. Nastúpil som na Pedagogický inštitút pred 59 rokmi, presne 1. septembra 1961. Začal som učiť na Katedre maďarského jazyka a literatúry, ktorá bola umiestnená v priestoroch Veľkého seminára na Pribinovom námestí. Keďže sa ťažko zháňal byt, v pracovni sme spávali a hneď vedľa sa učilo. Už na prvú hodinu som prišiel s 15 minútovým meškaním, lebo učebňa bola veľmi blízko a mne sa podarilo hneď zaspáť. Tak sa začala moja pedagogická kariéra v Pedagogickom inštitúte v Nitre. Úprimne povediac, nikdy inokedy sa mi to nestalo za tých 59 rokov.

Z nich som odučil 57 rokov, lebo v rokoch 1962 – 1964 som si musel odkrútiť vojenskú základnú službu v Prešove. Aj tam som učil v druhom ročníku vojakov predmet Politické školenie družstva. Žil som tam usporiadaným životom vojaka socialistickej vlasti, ktorého pripravovali dva roky na boj proti západným imperialistom. To drilovanie nedopadlo vždy dobre. Keď sme s operným spevákom Vojtom Schrenkelom mali zachraňovať česť a slávu našej rotý pri previerkach, tak pri povelu Čelom vzad sme si pomýlili strany a namiesto obratu vľavo sme sa otočili smerom doprava. A bolo po dobrom výsledku.

V druhom ročníku som sa zoznámil s mojou budúcou manželkou Martou. O rok sme sa zoberali, teda v roku 1965 na Železnej studienke (v súčasnosti skôr Železná studnička) v Bratislave. Slávne miesto. Odvtedy sa moje podmienky na výskumnú prácu stali ideálnymi v rámci vtedajších i súčasných možností. Skrátka, v mnohom jej ďakujem za všetky úspechy, ktoré som dosiahol. Popri podpore aj sama s veľkými okľukami, ale najmä svedomitou a kvalitnou prácou, dosiahla ten istý stupeň ako ja – odišla do dôchodku ako univerzitná profesorka. Okrem toho

¹ Dňa 8. septembra 2020 sa pracovníci Ústavu stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF v Nitre lúčili so svojim dlhoročným kolegom, bývalým riaditeľom pracoviska a úžasným človekom, profesorom Tiborom Žilkom, ktorý od 1. 9. 2020 odišiel do dôchodku. Ako sme si však povedali na rozlúčkovom obede v oponickom kaštieli, nelúčime sa nastálo, veď budeme spoločne naďalej úzko spolupracovať na viacerých projektoch.

aj dobre varí a pečie. Dokonca ma naučila jesť aj také jedlá, ktoré som dovtedy totálne odmietal. Napr. špenát a šalát. Muž obyčajne zje jedlá, ktoré mu nechutia z dvoch príčin: 1. kvôli udržaniu harmonického manželstva, 2. alebo má milenku. Možno tu pridať ešte jednu príčinu. Marta po šalátovom prívarku obyčajne nasledujúci deň pre mňa pripraví makové hody, ktoré navrátia späť stratenú rovnováhu. Vychýlená ručička sa vráti do normálu. Akoby povedal Vonnegut junior: Tak to chodí!

Ako viacerí viete, stál som pri zrode Kabinetu literárnej komunikácie. Jeho činnosť spadá do obdobia pražskej jari a následnej normalizácie. O normalizácii viete toho asi veľa, ale tie konkrétne prípady aj dnes vyrážajú dych, navyše niekedy sú aj smiešne. Anton Popovič bol organizátorský gigant, ale niekedy to trošku prehnal. Bol redaktorom vedeckého časopisu *SAV Slavica Slovaca* a v roku 1976 pripravil do tlače číslo pod názvom *Literatúra a folklór*. Bolo to číslo zasvätené XV. zjazdu Komunistickej strany Československa, čiže ideologicky bolo opodstatnené vydávať príspevky, ktoré mali byť napísané v duchu vedúcej úlohy komunistickej strany. Lenže do tohto čísla dal napísať Viliamovi Obertovi príspevok na tému K interpretácii textu, medzitekstových vzťahov a štýlu svadobných telegramov. V. Obert bol veľmi usilovný a pracovitý kolega, ktorý i v tomto prípade bral danú úlohu vážne. Zozbieral telegramy rozličného druhu a veľmi náročným vedeckým aparátom ich aj interpretoval. Ale tie obsahovali viacero erotických narážok. Napr.

*Počúvajte rozhlas
Praha, Brno, Oslo,
doteraz ste švindlovali,
teraz môžete ostro.*

Tento text sa nepáčil aparátčikom, ale, čuduj sa svete, nie kvôli primitívnosti textu, erotickému obsahu. Kdeže! Súdruh Obert vraj tu nabáda, aby ľudia počúvali západnú rozhlasovú stanicu (Oslo). Stranícke orgány sa s tým vážne zaoberali, Popoviča zbavili šéfredaktorstva a súdruha Oberta vážne napomenuli. Napriek týmto smiešnym prípadom však vedecká práca naďalej pokračovala a dopracovali sme sa na úroveň, že nás začali nazývať Nitrianskou školou.

V 90. rokoch som stál pri zrode nových pomerov na Pedagogickej fakulte a mal som isté zásluhy pri naštartovaní reforiem. Bol som prodekanom a pomáhal som dekanovi Petrovi Libovi na samom začiatku pretvárania Pedagogickej fakulty na modernú vysokú školu. Keď sa aj na fakulte postupne udomáňoval nacionalizmus, radšej som odišiel do Maďarska budovať katolícku univerzitu. Mal som aj inú príčinu: Pán Boh nám pomohol vyliečiť nášho sotva 20-ročného syna z veľmi ťažkej choroby. To je pre nás tabuizovaná téma, o ktorej je lepšie mlčať, ako o nej hovoriť.

V Budapešti a neskôršie v Pilišskej Čabe sme s Istvánom Käferom učili maďarských študentov slovenčinu, z nich to zatiaľ najďalej dotiahol Iván Halász, ale aj Attila Haraszti, ktorý sa stal hlavným konzulom Maďarskej republiky v Košiciach. Keď je to potrebné, má prejav nielen v maďarčine, ale aj v slovenčine.

Po 16-tich rokoch som potom zakotvil tu, na Fakulte stredoeurópskych štúdií. Ako som už spomenul, zaslúžil sa o to Miloš Zelenka. Napriek presadzovaniu ľudskosti som musel najprv urobiť poriadok. Mali sme peknú sekretárku, ale na poriadnu prácu akoby nebola stvorená. Po troch mesiacoch skončila. Zo všetkých sekretárook musím spomenúť hlavne dve: Petru Számelovú, teraz sa volá Petra Patonyi, no a, prirodzene, Moniku Nozdrovickú. Obidve boli naše absolventky. Pracovisko som budoval pomocou poradcov, resp. poradkýň. Domáca poradkyňa, Marta, navrhla Janka Gallika i Štefana Timka, Zuzka Vargová hlavne lingvistky: Irenu Lehockú a Dominiku Tekelioú. Vcelku máme dobre obsadené pracovisko, aj bohaté skúsenosti s vedecko-výskumnou činnosťou. Treba sa naďalej usilovať, aby tento trend zostal hlavným cieľom

všetkých pracovníkov. Budem rád, keď Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr bude stále napredovať. Všetky dobré správy budem prijímať s veľkou radosťou a pokiaľ mi sily budú stačiť, budem pomáhať, a keď ma budete potrebovať, môžem priložiť ruku k dielu. Preto sa ani nechcem lúčiť, život ide ďalej aj po mojom odchode do dôchodku. Ako sa hovorilo v 50. rokoch: Stále vpred, ani o krok späť!

prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.